C U R T E A D E A P E L N O R D

Dosarul nr.21rji-1680/24 Judecătoria Orhei, sediul Central
1-24026705-03-21rji-03122024 Judecător Veaceslav Caragia

D E C I Z I E
În numele Legii

21 ianuarie 2025 mun. Bălți

Colegiul penal al Curții de Apel Nord
În componența sa:
Președintele ședinței de judecată Ghenadie Liulca
Judecătorii Aurelia Andronache
Ludmila Iarmaliuc

a judecat în ordine de recurs, fără participarea părților, recursul declarat de avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului Bortă Valeriu împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 30 octombrie 2024, privind admiterea demersului executorului judecătoresc și înlocuirea pedepsei penale sub formă de amendă cu închisoare în privința condamnatului Bortă Valeriu,

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul raportor, ținând cont de argumentele recursului, materialele cauzei, Colegiul penal,

C O N S T A T Ă:

La 07 martie 2024, în adresa Judecătoriei Orhei, sediul Central a parvenit spre examinare demersul executorului judecătoresc Daniela Mașnic privind înlocuirea pedepsei penale sub formă de amendă cu altă măsură de pedeapsă în privința condamnatului Bortă Valeriu, atras la răspundere penală prin sentința Judecătoriei Strășeni din 15 aprilie 2019.

În motivarea demersului, executorul judecătoresc a indicat că, în procedura de executare nr. 149s-1297r/2024 din 14.05.2019 la executorul judecătoresc se află documentul executoriu nr. 1-70/2019 din 15.04.2019, emis de Judecătoria Strășeni, la 15 aprilie 2019, privind încasarea de la Bortă Valeriu în beneficiul statului amenzii penale în mărime de 55 000,00 lei de la Bortă Valeriu *****. În urma acțiunilor de executare debitorul nu a achitat nimic din amenda stabilită în mărime de 55 000 lei, necitind la faptul

că termenul de achitare benevolă a expirat. La fel a menționat că, la moment debitorul nu primește citațiile, nu se prezintă la Biroul executorului judecătoresc și nu efectuează achitări, de nenumărate ori fiind preîntâmpinat despre executarea documentului executoriu, iar faptul dat îl consideră o eschivare a condamnatului de la executarea pedepsei.

Prin încheierea Judecătoriei Orhei, sediul Central din 30.10.2024 a fost admis demersul executorului judecătoresc Maşnic Daniela privind înlocuirea pedepsei penale sub formă de amendă penală cu închisoare, înaintat în privința condamnatului Bortă Valeriu. S-a înlocuit pedeapsa sub formă de amendă în mărime de 1100 unități convenționale, ce constituie suma de 55 000 lei, stabilită condamnatului Bortă Valeriu prin sentința Judecătoriei Strășeni, din 15 aprilie 2019, pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264^1 alin. (4) Cod penal, cu pedeapsă sub formă de 11 luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Punerea în executare a prezentei încheieri s-a pus din data rămânerii definitive, cu calcularea termenului executării pedepsei din data reținerii condamnatului Bortă Valeriu. Executarea încheierii s-a pus în sarcina Inspectoratului de Poliţie Orhei.

Împotriva încheierii în cauză a declarat recurs în termen avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului Bortă Valeriu, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea încheierii și remiterea cauzei la rejudecare, în vederea administrării de probe noi. În argumentarea cerințelor formulate se invocă următoarele argumente:

Condamnatul Bortă Valeriu nu a participat la judecarea procesului penal, de la momentul înaintării demersului, dar şi a intentării procedurii de executare. Astfel, acesta trebuia să cunoască despre locul, data şi ora întocmirii procesului-verbal contravențional, totodată urmează să fie regăsită mențiunea despre dreptul părții citate de a fi asistate de un avocat, vicii care, constată încălcarea flagranta a dreptului contravenientului la apărare şi la un proces echitabil prevăzut de art.6 CEDO, demonstrează ilegalitatea procesului-verbal, or, procesul contravențional a fost întocmit în lipsa contravenientului şi apărătorului său, iar în procesul-verbal, nu au fost elucidate pe deplin toate circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a pricinii în fond, fiind admise şi abateri grave de la normele dreptului material şi procedural. Totodată, condamnatul nu a fost citat legal la ședința de judecată, nu a fost anunțat în căutare conform legislației, până la adoptarea încheierii.

Deci, cele indicate echivalează cu nesoluționarea fondului cauzei, ceea ce reprezintă o neglijare a principiului contradictorialității, egalității și disponibilității părților în drepturile procesuale.

Menționează avocatul că, prima instanță urma să întreprindă măsuri de citare a condamnatului în instanța de judecată, respectând rigorile art. 321 CPP (aducerea silită, anunțarea în căutare etc.).

Conform încheierii Judecătoriei Orhei din 26.04.2023, se arată că potrivit raportului nr.2/1210 din 10.03.2023 al Penitenciarului nr. 18 Brănești, în privința condamnatului Bortă Valeriu, s-a constatat începutul executării pedepsei condamnatului - 12.08.2020, iar sfârșitul termenului executării pedepsei - 24.04.2024. Toto prin încheierea dată, s-a indicat că Bortă Valeriu se deține în: Penitenciarul nr. 13 Chișinău în perioada 14.08.2020 - 07.09.2020, 06.12.2021 - 07.03.2022, 03.05.2022 - 10.05.2022, 27.06.2022 - 04.07.2022; în Penitenciarul nr. 5 Cahul în perioada 05.2022 - 27.06.2022; în Penitenciarul nr. 18 Brănești în perioada 07.09.2020 - 06.12.2021, 07.03.2022 - .05.2022 și 04.07.2022 – până în ziua eliberării.

Invocă avocatul-recurent că condamnatul nu a fost verificat la instituția penitenciară pe perioada executării titlului executoriu și nici posibilitatea reală a condamnatului de executare a pedepsei, adică nu îi poate fi imputată rea-credința.

Potrivit prevederilor art.447 alin.(1) Cod procedură penală, recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces.

Respectând principiul contradictorialității, instanța de recurs a fixat data examinării recursului şi a dispus să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței, însă până la data examinării recursului, declarat de către avocatul Boris Bulbuc, părțile nu au depus referință asupra recursului declarat.

Verificând argumentele recursului în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii, Colegiul penal ajunge la concluzia că recursul declarat de avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului Bortă Valeriu urmează a fi admis, cu casarea totală a soluției primei instanțe, și va rejudeca cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, prin care demersul executorului judecătoresc se respinge ca nefondat, din următoarele considerente:

În conformitate cu art.448 CPP, judecând recursul, instanța verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanța de recurs. **(2)** Instanța de recurs este obligată să se pronunțe asupra tuturor motivelor invocate în recurs.

Conform art.449 alin.(1) pct. 2) lit. b) CPP, judecând recursul, instanța adoptă una din următoarele decizii: respinge recursul, menținând hotărîrea atacată, dacă: rejudecă cauza cu adoptarea unei noi hotărâri, dacă prin aceasta nu se agravează situația inculpatului.

Întru motivarea deciziei adoptate Colegiul penal reține, că prin sentința Judecătoriei Strășeni, sediul Central din 15 aprilie 2019, Bortă Valeriu a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 264[1] alin. (4) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa cu amendă în mărime de 1100 unități convenționale, ceea ce constituie 55 000 lei.

În conformitate cu art. 469 alin. (1) pct. 7) CPP, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la schimbările în executarea unor hotărâri, şi anume: înlocuirea amenzii cu muncă neremunerată în folosul comunității sau închisoare (art. 64 din Codul penal).

Potrivit art. 64 alin. (5) Cod penal, în caz de eschivare cu rea-voinţă a condamnatului de la achitarea amenzii stabilite ca pedeapsă principală sau complementară, instanța de judecată poate să înlocuiască suma neachitată a amenzii cu închisoare în limitele termenelor prevăzute la art.70. Suma amenzii se înlocuiește cu închisoare, calculându-se o lună de închisoare pentru 100 unități convenționale.

Colegiul penal consideră, că instanța de fond neîntemeiat a examinat cauza în lipsa condamnatului Bortă Valeriu, fără a cerceta cauza sub toate aspectele, complet şi obiectiv.

Din materialele cauzei reiese, că condamnatul Bortă Valeriu a fost citat pentru ședința de judecată din 17.04.2024 (f.d. 31), însă nu s-a prezentat, fiind returnat avizul cu mențiunea „plecat”, totodată a fost dispusă aducerea silită a condamnatului pentru ședința de judecată din 05.06.2024.

La ședința de judecată din 05.06.2024 condamnatul Bortă Valeriu la fel nu s-a prezentat, nefiind executată aducerea silită, astfel a fost dispus aducerea silită repetată a condamnatului pentru ședința de judecată din 15.07.2024. Conform raportului prezentat de IP Orhei, Bortă Valeriu nu se află pe teritoriul satului și nu se cunoaște locul aflării acestuia.

În ședința de judecată din 15.07.2024 instanța a dispus citarea condamnatului prin telefonogramă, astfel că, la data de 17.07.2024, grefierul Judecătoriei Orhei a telefonat condamnatul Bortă Valeriu, pentru a fi anunțat despre următoarea ședință de judecată din 19.08.2024, la care condamnatul nu a răspuns la telefon, astfel, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 19.08.2024, instanța de judecată a dispus examinarea cauzei în lipsa condamnatului Bortă Valeriu.

Faptele date confirmă, că deși instanța a întreprins măsuri pentru citarea condamnatului, însă nu a întreprins toate măsurile necesare pentru asigurarea prezentei lui Bortă Valeriu în ședința de judecată, în vederea respectării drepturilor acestuia la un proces echitabil şi la apărare, precum şi

oferirii posibilității condamnatului de a participa la examinarea cauzei şi a susține poziția sa.

Potrivit art. 235 alin. (1) CPP, citarea în procesul penal constituie acțiunea procedurală prin care organul de urmărire penală, judecătorul de instrucție sau instanța de judecată asigură prezentarea unei persoane în fața sa pentru desfășurarea normală a procesului penal.

Reieșind din normele indicate, Colegiul penal atestă, că instanța de fond nu s-a conformat prevederilor Codului de procedură penală care reglementează procedura citării persoanei.

Reieșind din cele indicate, Colegiul penal conchide, că instanța de judecată la examinarea cauzei nu a luat pe deplin în considerație prevederile Codului de procedură penală şi nu a întreprins măsurile necesare pentru citarea legală a condamnatului Bortă Valeriu. Or, în cazul din speță s-a examinat demersul consilierului de probațiune privind înlocuirea pedepsei penale sub formă de amendă cu închisoare. Faptul dat impune instanței de fond necesitatea asigurării prezentei condamnatului în cadrul ședinței de judecată, având în vedere caracterul penal al cauzei examinate, cu folosirea de către instanță a posibilităților oferite de legislația procesual-penală în acest sens.

Totodată, Colegiul reține că, la demersul executorului judecătoresc a fost anexată încheierea Judecătoriei Orhei, sediul central din 15 februarie 2022 prin care s-a dispus anunțarea în căutare lui Bortă Valeriu (f.d. 19-20). Prin informația Inspectoratului de Poliție Orhei s-a indicat că în privința lui Bortă Valeriu a fost pornit dosar de căutare.

Însă, instanța de fond, la examinarea demersului executorului judecătoresc privind înlocuirea pedepsei penale sub formă de amendă cu închisoare, nu a verificat ce măsuri au fost întreprinse în vederea căutării condamnatului.

Mai mult ca atât, sunt întemeiate argumentele recursului privind aflarea condamnatului Bortă Valeriu în detenție în penitenciarele din țară, avocatul-recurent invocând că potrivit încheierii Judecătoriei Orhei din 26.04.2023, se arată că Bortă Valeriu s-a deținut în penitenciar, constatându-se începutul executării pedepsei - 12.08.2020, iar sfârșitul termenului - 24.04.2024.

Ca rezultat al verificării pe Portalul Național al Instanțelor de Judecată, s-a constatat cu certitudine, că prin încheierea Judecătoriei Orhei sediul Central din 26.04.2023, instanța a admis parțial plângerea condamnatului Bortă Valeriu împotriva administrației instituției penitenciare, Penitenciarul nr. 13 Chișinău, Penitenciarul nr. 5 Cahul și Penitenciarul nr. 18 Brănești, cu privire la condițiile de detenție care,

conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de art. 3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăților fundamentale.

Din conținutul încheierii Judecătoriei Orhei sediul Central din 26.04.2023 se deduce, Bortă Valeriu a fost condamnat prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12.08.2020 fiindu-i stabilită o pedeapsă sub formă de închisoare pe un termen de 4 ani, cu ispășirea pedepsei în penitenciar de tip semiînchis. Potrivit procesului-verbal de reținere acesta a fost reținut la data de 12.08.2020.

Tot din încheierea judecătorească indicate supra, urmează că Bortă Valeriu în perioada anilor 2020 - 2024 s-a aflat în custodia statului, executând pedeapsa cu închisoare stabilită acestuia prin decizia Curții de Apel Chișinău din 12.08.2020.

Însă, executorul judecătoresc în cadrul procedurii de executare nu verificat măsurile întreprinse întru căutarea acestuia dispuse prin încheierea judecătorească, și nu a verificat revendicarea în privința acestuia, or, în ca contrar era să stabilească că condamnatul începând cu anul 20200 se află în detenție, executând pedeapsa penală cu închisoare.

În așa mod, Colegiul conchide, că este prematură concluzia primei instanțe, precum că la caz se constată neexecutarea cu rea-voință de către condamnatul Bortă Valeriu a pedepsei amenzii stabilită prin sentința Judecătoriei Strășeni sediul Central din 15 aprilie 2019, prin care ultimul a fost recunoscut vinovat de săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.264[1] alin.(4) Cod penal și i s-a stabilit pedeapsa cu amenda în mărime de 1100 unități convenționale.

Cu atât mai mult, că din materialele cauzei reiese, că Bortă Valeriu nu a fost prezent la pronunțarea sentinței Judecătoriei Strășeni sediul Central din 15 aprilie 2019, ceea ce denotă că ultimul nici nu a cunoscut despre pedeapsa amenzii aplicată în privința sa.

Totodată, condamnatul nu a cunoscut nici despre intentarea procedurii de executare a pedepsei amenzii, având în vedere că condamnatul a fost citat de mai multe ori pentru prezentarea la executorul judecătoresc, însă citațiile nu au fost recepționate de condamnat, lipsind asemenea înscrisuri, avizele de recepție fiind returnate cu mențiunea „s-a mutat cu traiul” și „plecat”.

Respectiv, legea procesual-penală, prin prisma art. 19 CPP statuează că, accesul la justiție, acordă în egală măsură respectarea drepturilor procesuale a tuturor participanților la proces.

Respectiv, examinarea demersului executorului judecătoresc privind înlocuirea pedepsei sub formă de amendă cu închisoare în absența condamnatului Bortă Valeriu și în lipsa unei citări legale, cu schimbarea de

fapt și de drept a situației pe caz, la mod direct îi aduce atingere dreptului garantat la un proces echitabil, creând un dezechilibru dintre drepturile participanților la proces, astfel fiind neglijat principiul contradictorialității și egalității armelor în proces.

Contradictorialitatea procesului presupune posibilitatea părților în procesul penal de a cunoaște toate probele sau observațiile anexate la dosar și de a le comenta. Astfel, examinarea cauzei în lipsa condamnatului Bortă Valeriu nu reprezintă altceva decât încălcarea principiilor contradictorialității, egalității și disponibilității părților de drepturile procesuale, deoarece pune din start într-o poziție defavorabilă partea absentă.

Nerespectarea de către instanțele naționale a „citării legale" și-a găsit reflectare într-un șir de cauze examinate de CtEDO și anume: Guţu (hotărârea din 07.06.2007; Russu (hotărârea din 13.11.2008), Mașaiev (hotărârea din 12.05.2009) în care s-a reținut, că în lipsa unei citări legale, partea la proces absentă la ședința de judecată este pusă într-un dezavantaj față de partea opusă, astfel încât se creează un dezechilibru dinte părți.

Totodată, ținând cont de faptul că nu a fost asigurată citarea legală a condamnatului în instanța de judecată, Colegiul conchide că condamnatului Bortă Valeriu nu i s-a asigurat nici dreptul de a fi apărat de un avocat ales, iar avocatul care a participat în calitate de apărător nu a avut consimțământul lui Bortă Valeriu de a-i apăra drepturile la examinarea demersului cu privire la înlocuirea pedepsei sub formă de amendă cu închisoare.

Prin urmare, instanța de fond nu a asigurat în deplină măsură desfășurarea unui proces echitabil în cauza dată, hotărîrea fiind adoptată cu încălcarea art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, care prevede dreptul la un proces echitabil, conform căruia orice persoană are dreptul la judecarea în mod echitabil, în mod public şi într-un termen rezonabil a cauzei sale, de către o instanță independentă şi imparțială, instituită de lege, care va hotărî asupra temeiniciei oricărei acuzații în materie penală îndreptată împotriva sa.

Luând în considerație motivele invocate supra, Colegiul penal consideră, că recursul avocatului Boris Bulbuc în interesele condamnatului Bortă Valeriu împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 30 octombrie 2024, privind admiterea demersului executorului judecătoresc și înlocuirea pedepsei penale sub formă de amendă cu închisoare în privința condamnatului Bortă Valeriu, urmează a fi admis, cu casarea hotărârii contestate și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care demersul executorului judecătoresc Maşnic Daniela privind înlocuirea pedepsei penale sub formă

de amendă cu închisoare, în privința condamnatului Bortă Valeriu, se respinge ca fiind nefondat.

În conformitate cu prevederile art. 448 alin. (1), 449 alin. (1) pct. 2) lit. b) CPP, Colegiul penal,-

D E C I D E :

Recursul avocatului avocatul Boris Bulbuc în interesele condamnatului Bortă Valeriu împotriva încheierii Judecătoriei Orhei, sediul Central din 30 octombrie 2024, privind admiterea demersului executorului judecătoresc și înlocuirea pedepsei penale sub formă de amendă cu închisoare în privința condamnatului Bortă Valeriu, se admite, cu casarea încheierii contestate, rejudecarea cauzei și adoptarea unei noi hotărâri, după cum urmează:

Se respinge demersul executorului judecătoresc Maşnic Daniela privind înlocuirea pedepsei penale sub formă de amendă cu închisoare, în privința condamnatului Bortă Valeriu, ca fiind nefondat.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător: Ghenadie Liulca

Judecător: Aurelia Andronache

Judecător: Ludmila Iarmaliuc